

cover story

Μία μεγάλη γιορτή, που θα αγκαλιάσει όλη την πόλη

Ποιες είναι οι δράσεις και οι εκδηλώσεις που έχουν προγραμματιστεί στο πλαίσιο της 3ης Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης της Θεσσαλονίκης.

Γράφει ο Κώστας Μαρίνος.

Μπορεί ένας φαντάρος, όταν πλησιάζει η λήξη της θητείας του, να μετρά αντίστροφα τις ημέρες, το ίδιο κάνει, ωστόσο, και η Κατερίνα Κοσκινά: με την ιδιότητα όχι της προέδρου του διοικητικού συμβουλίου στο Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, αλλά ως διευθύντρια της 3ης Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης, μετρά τις ημέρες ως την έναρξή της -και ελπίζει ότι όλα θα πάνε καλά...

Μπορεί η στήριξη από το ΕΣΠΑ να έχει διασφαλίσει την τακτική χρηματοδότηση τόσο της Μπιενάλε του 2011 όσο και των δύο επόμενων, οι όροι που έχουν τεθεί, ωστόσο, είναι πολύ αυστηροί, οι διαδικασίες χρονοβόρες και οι ημέρες περνούν... Όμως, η κυρία Κοσκινά (με τη βοήθεια όλων των συνεργατών της) ελπίζει -ή μάλλον, είναι σίγουρη- ότι οι στόχοι που έχουν τεθεί για τη φετινή διοργάνωση θα πραγματοποιηθούν, ότι αυτό το μεγάλο γεγονός (που δεν αποτελεί μια -έστω- μεγάλη, μια διεθνή έκθεση εικαστικών, αλλά κάτι πολύ ευρύτερο) θα είναι επιτυχημένο.

Μια μεγάλη ευκαιρία

«Σίγουρα δεν αποτελεί απλώς μια έκθεση», εξηγεί, μιλώντας στις «Επιλογές», η κυρία Κοσκινά. «Είναι μια προσπάθεια να μπουν στόχοι αναστοχασμού, αναθεώρησης, πληροφόρησης, διαλόγου, ενημέρωσης και, ταυτόχρονα, ανάδειξης του χώρου όπου συμβαίνει αυτό το γεγονός -κι αυτός ο χώρος είναι η Θεσσαλονίκη».

Μια μεγάλη εικαστική έκθεση, όπως η Μπιενάλε, σίγουρα προσφέρει πολλά ερεθίσματα σε κοινό και καλλιτέχνες. Αναπτύσσεται ένας διάλογος και καθένας εισπράττει απ' αυτόν ένα μεγάλο ή μεγαλύτερο όφελος. Όμως, αυτήν τη χρονιά οι στόχοι είναι ευρύτεροι -ή μάλλον, οι διοργανωτές της Μπιενάλε επιδιώκουν αυτή να αποτελέσει αφορμή για μια ευρύτερη συζήτηση.

«Θέλουμε να δώσουμε μία κατά το δυνατόν σαφέστερη εικόνα του δικού μας πολιτιστικού στίγματος. Παράλληλα, φιλοδοξούμε να υπάρξει πληροφόρηση για όσα συμβαίνουν στον ευρύτερο χώρο της Μεσογείου», εξηγεί, μιλώντας στις «Επιλογές», η πρόεδρος του δ.σ. στο Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης και διευθύντρια της 3ης Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης, Κατερίνα Κοσκινά.

«Θέλουμε να δώσουμε μία κατά το δυνατόν σαφέστερη εικόνα του δικού μας πολιτιστικού στίγματος. Παράλληλα, φιλοδοξούμε να υπάρξει πληροφόρηση για όσα συμβαίνουν στον ευρύτερο χώρο της Μεσογείου -ενδεχομένως να προκύψει ο προσδιορισμός κοινών στόχων, να διερευνηθούν κοινές αναφορές του παρελθόντος, να αναθερμανθεί ο διάλογος και οι σχέσεις με λαούς γειτονικούς, που για χρόνια και για πολλούς λόγους είχαν σταματήσει».

Η φράση «να δώσουμε μία σαφέστερη εικόνα του δικού μας πολιτιστικού στίγματος» πρέπει να υπογραμμιστεί, αφού αποτελεί έναν από τους άξονες του προγράμματος της Μπιενάλε. Διότι ναι μεν η Μπιενάλε (που θα αρχίσει

στις 18 Σεπτεμβρίου και θα ολοκληρωθεί στις 18 Δεκεμβρίου) έχει ένα κεντρικό πρόγραμμα, με τη μεγάλη εικαστική έκθεση, η οποία θα «απλωθεί» σε διάφορα σημεία της Θεσσαλονίκης, υπάρχει ωστόσο κι ένα παράλληλο πρόγραμμα. Αμφότερα εκφράζουν την αρχική ιδέα που είχε τεθεί από το Κρατικό Μουσείο για τη Μπιενάλε -και ήταν να δοθεί προσοχή στην ανάδειξη και την καλλιέργεια των σχέσεων με τις χώρες της Μεσογείου. Σ' αυτήν την αρχική ιδέα προστέθηκε η πρόταση του υπουργού Πολιτισμού και Τουρισμού, Παύλου Γερούλανου, για τη «Θεσσαλονίκη-Σταυροδρόμι Πολιτισμών» -και μάλιστα, ειδικά για τη φετινή χρονιά με στροφή του ενδιαφέροντος προς τις αραβικές χώρες.

Οριζόντιες και κάθετες αναγνώσεις

«Αξιοποιώντας αυτήν τη συγκυρία, το Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης και τα άλλα μουσεία, με τα οποία έχουμε δημιουργήσει την 'Κίνηση των Πέντε Μουσείων' (δηλαδή, το Αρχαιολογικό Μουσείο, το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, το Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης και το Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών), συμφωνήσαμε να κάνουμε μια πρόταση που να λειτουργεί και σε βάθος. Έτσι, θα έχουμε στο κεντρικό πρόγραμμα μια οριζόντια 'ανάγνωση' τού τι συμβαίνει τώρα στον χώρο της τέχνης, με τη διασπορά μέσα στην πόλη σύγχρονων εικαστικών γεγονότων. Παράλληλα, θα έχουμε και μια κάθετη 'ανάγνωση' της ιστορίας, της πολυπολιτισμικότητας της Θεσσαλονίκης και των σχέσεων που έχουν αναπτύξει η Ελλάδα γενικά και η Θεσσαλονίκη ειδικότερα με τις γύρω περιοχές, μέσα από εκθέσεις που αφορούν το αντικείμενο κάθε χώρου».

Οι δράσεις

Συγκεκριμένα, το πρόγραμμα αυτό προβλέπει ότι:

- Το Αρχαιολογικό Μουσείο θα παρουσιάσει την έκθεση με τίτλο «Οι Εβραίοι στη Θεσσαλονίκη. Ανεξίτηλα σημάδια στον χώρο», η οποία παρακολουθεί την ιστορία της παρουσίας των Εβραίων στην πόλη, από την αρχαιότητα και έως το σήμερα.
- Το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού ετοιμάζει έκθεση με τίτλο «Βυζάντιο και Άραβες», μια σχέση που ξεκινά από τον 7ο αιώνα και φθάνει έως το 1453. Θα την «αφηγηθούν» εικόνες, χειρόγραφα, νομίσματα, κεραμικά, γλυπτά κ.κ., όλα προερχόμενα από τις συλλογές του Μουσείου, αλλά και από άλλα μουσεία και ιδιωτικές συλλογές.
- Το Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών, στην έκθεση που σχεδίασε με τίτλο «Θραύσματα και σπαράγματα από τη Φουστάτη», θα φωτίσει την ιστορία της Φουστάτης, της πρώτης πρωτεύουσας της Αιγύπτου, η οποία μόλις τα τελευταία 100 χρόνια ανασυντίθεται μέσα από τα ευρήματα των αρχαιολόγων.
- Το Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης θα φιλοξενήσει στη διάρκεια της Μπιενάλε το «Roaming Images», μια απόπειρα σύγχρονων καλλιτεχνών να επαναπροσδιορίσουν τη σχέση τους με την κληρονομιά της αραβικής χερσονήσου και της ανατολικής Μεσογείου.
- Στο παράλληλο πρόγραμμα εντάσσεται και το Διεθνές Εργαστήριο Νέων Καλλιτεχνών «Domino», σε επιμέλεια και συντονισμό των επιμελητών του ΚΜΣΤ, Αρετής Λεοπούλου και Θοδωρή Μάρκογλου. Το 3ο Διεθνές Εργαστήριο Νέων Καλλιτεχνών εστιάζεται στη σύγχρονη εικαστική πειραματική παραγωγή, με κύριο στόχο την ανάδειξη της Θεσσαλονίκης ως ενός ιστορικού -και όχι μόνο- σταυροδρόμιού πολιτισμών. Το εργαστήριο μπορεί να λειτουργήσει σαν μία «προσωρινή αυτόνομη ζώνη»,

σ' ένα μεσογειακό περιβάλλον με οικονομικές και κοινωνικές συγκρούσεις, ανακατατάξεις και αναταραχές. Γι' αυτό και επιλέχθηκε ο τίτλος «Domino», που παραπέμπει στη γνωστή (και ιδιαίτερα επίκαιρη σήμερα, τόσο πολιτικά όσο και οικονομικά) θεωρία του «φαινομένου Ντόμινο». Με βάση τη λογική του εργαστηρίου αυτού, αλλά και με τη συνολική κατεύθυνση της 3ης Μπιενάλε, οι καλλιτέχνες προέρχονται από χώρες της Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής.

Το εργαστήριο θα ξεκινήσει στις 18 Σεπτεμβρίου 2011, στις εγκαταστάσεις του στρατοπέδου «Παύλου Μελά» και με την ευ-

γενική υποστήριξη του δήμου Παύλου Μελά, ενώ θα ολοκληρωθεί με τα εγκαίνια της έκθεσης των έργων που θα παραχθούν στο διάστημα κατά το οποίο θα διαμένουν στην πόλη οι καλλιτέχνες, στις 7 Οκτωβρίου (διάρκεια έκθεσης: 07.10-07.11.2011). Συμμετέχουν οι καλλιτέχνες: Nadia Ayari (Τυνησία), Sirine Fatouh (Λίβανος), The Fleetgroup (Γεωργία), Andre Goncalves (Πορτογαλία), Nader Sadek (Αίγυπτος), Δημήτρης Αμελαδιώτης (Ελλάδα) και Ελίνα Ιωάννου (Κύπρος).

- Thessaloniki Performance Festival, από τις 19 έως τις 25 Σεπτεμβρίου 2011, σε επιμέλεια και συντονισμό της επιμελήτριας

Το έργο «left wing melancholy» του Κωστή Βελώνη.

«Η 3η Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης της Θεσσαλονίκης είναι μια προσπάθεια να μπουν στόχοι αναστοχασμού, αναθεώρησης, πληροφόρησης, διαλόγου, ενημέρωσης και, ταυτόχρονα, ανάδειξης του χώρου όπου συμβαίνει αυτό το γεγονός -κι αυτός ο χώρος είναι η Θεσσαλονίκη».

Κατερίνα Κοσκινά

πρόεδρος δ.σ. Κρατικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης, διευθύντρια 3ης Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης.

του ΚΜΣΤ, Ειρήνης Παπακωνσταντίνου. Το φεστιβάλ performance αποτελεί μια διεθνή συνάντηση αυτής της ιδιότυπης και ρηξικέλευθης καλλιτεχνικής πρακτικής, στο πλαίσιο της 3ης Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης της Θεσσαλονίκης. Όπως και στην πρώτη του εμφάνιση (Μάιος 2009), το φεστιβάλ θα επικεντρωθεί εξ ολοκλήρου στην τέχνη της performance και θα επιδιώξει να αποτελέσει τόπο συνάντησης και πλατφόρμα δράσης ελλήνων και ξένων καλλιτεχνών, που εξερευνούν την υπέρτατη αξία του ανθρώπινου σώματος ως προς τη μορφή και το περιεχόμενό του, υπογραμμίζοντας την κοινωνικοπολιτική μεμβλέα της συγ-

κεκριμένης έκφρασης. Και φέτος, στόχος του φεστιβάλ θα είναι να συγκεντρώσει και να προβάλει όλα τα ετερόκλητα στοιχεία που απαρτίζουν την τέχνη της performance και να παρουσιάσει τις κάθε είδους διαστάσεις της, έτσι ώστε οι πτυχές και οι έννοιές της να αρχίσουν να διερευνώνται πιο διεξοδικά.

Πέρα από τις ζωντανές δράσεις, στο φεστιβάλ θα ενταχθούν ποικίλες εκδηλώσεις, όπως προβολές, masterclasses, εργαστήρια, αφιερώματα, διαλέξεις, συναυλίες και μία έκθεση, που θα προσεγγίσουν την έννοια, το ιστορικό υπόβαθρο και την εξέλιξη της performance στην Ελλάδα και στο εξωτε-

ρικό. Τιμώμενο πρόσωπο του φεστιβάλ performance θα είναι η γαλλίδα πρωτοπόρος καλλιτέχνης Orlan, επιλογή από βιντεοσκοπημένες, ιστορικές performances της οποίας θα προβληθεί, ενώ η ίδια θα μιλήσει για το έργο της. Το φεστιβάλ θα πραγματοποιηθεί σε διάφορα σημεία της πόλης, σε εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους, ενώ θα δώσει τη δυνατότητα επικοινωνίας και διάδρασης με το ευρύτερο κοινό. Συμμετέχουν οι καλλιτέχνες: Nisrine Boukharî (Συρία), Silvio De Gracia (Αργεντινή), Nezaket Ekici (Τουρκία), HOPE (Ελλάδα), Regina José Galindo (Γουατεμάλα), Alastair MacLennan (Βόρεια Ιρλανδία), Mohammad (Νίκος Βελιώτης, Coti K, ILIOS - Ελλάδα), Liza Morozova (Ρωσία), Kira O' Reilly (Ηνωμένο Βασίλειο), Luigi Presicce (Ιταλία), Wafaa Yasin (Παλαιστίνη), Χριστίνα Γεωργίου (Κύπρος), Μιχαήλ Καρίκας (Ελλάδα), Έφη Μπίρμπα και Άρης Σερβετάλης (Ελλάδα), Γεωργία Σαγρή (Ελλάδα) και Εύη Τζωρτζή (Ελλάδα).

- Συμπόσιο (ο χρόνος και ο χώρος διεξαγωγής θα ανακοινωθούν σύντομα). Κατά τη διάρκεια της 3ης Μπιενάλε θα φιλοξενηθεί συνάντηση του Μεσογειακού Κοινοβουλίου Πολιτισμού (Μ.Σ.Ρ.), η οποία θα πλαισιωθεί από ομιλίες.